A thick dark blue vertical bar runs down the left side of the page. A blue arrow-shaped bar points to the right from the vertical bar, containing the text '2021-2022'.

2021-2022

SOSIAL KOMPETANSEPLAN

Innhold

Del I

Handlingsplan mot krenkende adferd	2
Definisjoner på krenkende atferd og handlinger	3
Forebygging av krenkelser	4
Skolenivå	4
Skole-hjem-nivå	6
Aktivitetsplikten	7
Plikt til å følge med og avdekke krenkelser	7
Skolenivå	7
Klasse/trinn-nivå	8
Plikt til å gripe inn og varsle	9
Plikt til å undersøke	10
Plikt til å sette inn tiltak	10
Plikt til å dokumentere	11
Kvalitetssikring og kontinuitet i arbeidet	13
Del II	14
Arbeid med utvikling av sosial kompetanse	14
Hva er god sosial kompetanse?	14
12 viktige ferdigheter	14
Del III	16
Arbeid med sosial kompetanse - trinnplaner	16
REGLER og FORVENTNINGER for Nygårdslie skole	24
Felles PALS-regler i friminutt	27
ÅRSHJUL PALS-KALENDER	28
Årshjul felles aktiviteter 2019-2020	29
Samarbeid skole-hjem	31
31	
Del IV	33
Vedlegg	33

Del I

Handlingsplan mot krenkende adferd

I opplæringslovens §9 A-2 er elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø beskrevet. Her heter det:

«Alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring.»

Dette innebærer at skolen har ansvaret for å skape et godt læringsmiljø som fremmer den enkelte elevs faglige og sosiale utvikling, helse og trivsel i skolehverdagen.

I tillegg har også foreldrene både rett og plikt til å medvirke til at barnet får et trygt skolemiljø i kraft av sitt hovedansvar for barnets oppvekst og omsorg.

Ved Nygårdslien skole har vi fokus på verdiene respekt, ansvar og omsorg, og både lærere og elever kjenner til og arbeider kontinuerlig og systematisk for å fremme disse verdiene i skolemiljøet.

Trygghet hos den enkelte elev bidrar til gode sosiale relasjoner i skolehverdagen. Det legges vekt på å skape et godt læringsmiljø i klassene, blant annet gjennom sosiale mål for hver måned, opplæring i sosial kompetanse, faddersamarbeid på tvers av trinnene og trivselslederprogram. Nettvett og holdningsskapende arbeid for å unngå nettmobbing er sentrale tema som også vektlegges. Det er fokus på forutsigbar og god klasseledelse og et høyt læringstrykk, dere elevene er aktive i egen læring, samarbeider og setter ord på sin egen læring.

Skolen brukes PALS. PALS er en systematisk og skoleomfattende modell for å skape et positivt læringsmiljø. PALS står for «positiv atferd, støttende læringsmiljø og samhandling». Hele personalet arbeider for å skape trivsel og trygghet for elevene og vi har tydelige forventninger til elevene og de ansattes atferd.

Nygårdslie skole har nulltoleranse mot krenkelser som mobbing, vold, diskriminering og trakassering jf. Opplæringsloven § 9 A-3. Det er elevens opplevelse av skolemiljøet som er avgjørende.

Nulltoleranse mot mobbing - nytt regelverk om skolemiljø

Alle elever har rett til å ha et **trygt og godt skolemiljø** som fremmer helse, trivsel og læring.

Det er elevenes **egen opplevelse** av hvordan de har det på skolen, som er avgjørende.

Definisjoner på krenkende atferd og handlinger

Krenkende atferd er en fellesbetegnelse på alle former for atferd som uoverlagt eller tilsiktet rammer andre mennesker fysisk eller psykisk. Krenkende atferd kan skje som enkelthandling eller gjentatt. Krenkende atferd er handling som utføres uten respekt for andres integritet.

Mobbing er gjentatt negativ eller ondsinnet atferd fra en eller flere rettet mot en elev som har vansker for å forsvare seg. Gjentatt erting på ubehagelig og sårende måte er også mobbing.

Utestenging betyr at noen blir holdt utenfor en gruppe eller klasse.

Vold innebærer at noen bruker fysisk makt for å skade andre.

Rasisme er når noen blir utsatt for usaklig forskjellsbehandling eller diskriminering basert på etnisk tilhørighet, nasjonalitet eller utseende knyttet til opprinnelse.

Diskriminering betyr at en person blir dårligere behandlet eller trakassert for eksempel på grunn av kjønn, funksjonsevne, tro, hudfarge eller opprinnelse.

Forebygging av krenkelser

Nygårdslie skole skal arbeide kontinuerlig og systematisk for et trygt og godt skolemiljø for elevene jf. Opplæringsloven § 9 A-3. Vi har følgende mål for arbeidet på skole-, klasse/trinn- og elevnivå.

Skolenivå

- Bergen kommunes ordensreglement for skole og SFO, inkl. tilleggsregler for Nygårdslie skole.
- Informasjon til elever og foreldre/foresatte om deres rettigheter etter opplæringsloven §9A
- Skolens plan for et godt læringsmiljø og handlingsplan mot krenkelser gjennomgås jevnlig med elevene, for personalet, skolens rådsorganer og foreldre/foresatte
- Gode inspeksjonsrutiner, der de voksne er aktive, bruker gul vest og har ansvar for bestemte deler av skoleområdet
- Skoleområdet er tilrettelagt for rolig lek og aktiviteter på skoleplassen (uten ballspill)
- I ballbingen og på betongdekket kan elevene utfolde seg i fri lek og ulike fysiske aktiviteter.
- Skolen har egne regler for friminuttene.
- Gode rutiner for oppfølging av elevene i gym- og svømmegarderober.
- Trivselslederne sørger for at klassene har ulike småleker og utstyr til friminuttene.
- Trivselslederprogram i storefri mandag til torsdag, og skoledisko hver fredag.
- Trivselstiltak som f.eks. turer og ekskursjoner, aktivitetsdager og fellessamlinger, samt elevrådets «Fritt show» og ulike turneringer.
- Sosiale mål for hver måned og undervisning i sosial kompetanse inkl. nettvett (timeplanfestet).
- Tiltak for den/de som oppfører seg uakseptabelt.
- Fadderordning og samarbeid på tvers av trinnene (timeplanfestet).

- Klassemiljøgrupper i regi av foreldre/foresatte.
- Samarbeid mellom lærere og assistenter (timeplanfestet).
- Samarbeid mellom skole og SFO (timeplanfestet).
- Trivselsundersøkelse i alle klasser
 - Klassetrivsel en gang pr. semester
 - Elevundersøkelsen i nov.-des. for 5.-7.tr. (obl. 7.tr.)
 - Trivselsundersøkelse v/Elevrådet i forb. med årlig kvalitetsoppfølging.
- Kvalitetsoppfølging av skolemiljøet v/ skolen, elevrådet og FAU.
- Analyse og oppfølging av elevundersøkelsen, skolens trivselsundersøkelse og brukerundersøkelsen.

Klasse/trinn-nivå

- Relasjonsbygging lærer - elev
- Gjennomgang av ordensreglementet, skolens plan for et godt læringsmiljø inkl. nettvett og handlingsplan mot krenkelser – med fokus på å forebygge krenkelser.
- Tydelige klasseregler og klassemøter.
- Trygge rammer, klare forventninger og konsekvente reaksjoner.
- Bruke tekster, litteratur, rollespill og drama med tema sosial kompetanse i undervisningen.
- Veiledning og voksenstøtte i lek og samhandling.
- Coaching, øving og oppfølging av undervisningen i sosial kompetanse.
- Skole-hjem samarbeid gjennom telefon/mail-kontakt, utviklingssamtaler og foreldremøter.
- Fleksibel inspeksjon – observasjon av enkeltelever/elevgrupper ved behov.

- Sosiometrisk undersøkelse.
- Elevmedvirkning gjennom elevrådet.

Elevnivå

- Relasjonsbygging elev - elev
- Positive holdninger til medelever og de voksne i skolen og SFO
- Forventninger om å vise respekt og toleranse for andre, også på sosiale medier
- Positiv tilbakemelding når elevene viser god atferd og overholder skolens regler
- Elever bruker stopp-regelen.
- Arbeide for at elevene gir beskjed til en voksen dersom de ser noen blir plaget.
- Elevsamtaler – minst to pr. skoleår.

Skole-hjem-nivå

- Foreldrene må kjenne til § 9a i opplæringsloven, skolens ordensreglement, hva som ligger i kravet til et trygt og godt skolemiljø og skolens Handlingsplan mot krenkende adferd.
- Foreldrene tar del i det forebyggende og holdningsskapende arbeidet ved å være gode voksne rollemodeller som snakker positivt om skolen og omtaler andre barn og voksne på en positiv måte.
- Foreldre er oppmerksomme på normer for gjennomføring av bursdager og andre inkluderende aktiviteter i regi av foresatte på trinnet (se årshjul for samarbeidet mellom skole og hjem).

Aktivitetsplikten

Alle som arbeider ved skolen, skal følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø. En ansatt som får kjennskap til eller oppdager krenkelser eller mobbing har **aktivitetsplikt** etter Opplæringsloven § 9 A-4. Aktivitetsplikten omfatter:

1. Å følge med
2. Å gripe inn
3. Å varsle skoleleder
4. Å undersøke ved mistanke
5. Å sette inn egnede tiltak

Skolen skal videre **dokumentere** både tiltakene som settes inn (aktivitetsplan) og arbeidet som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikten. Se oversikt over saksgang på s. 6.

Det er elevens egen opplevelse som avgjør når tiltaksplikten utløses og hvor lenge den varer. Skolens aktivitetsplikt, løper til eleven opplever at det er trygt og godt å være på skolen, og så lenge det finnes egnede tiltak som med rimelighet kan forventes satt inn.

Plikt til å følge med og avdekke krenkelser

Arbeidet med å forebygge krenkelser er viktig i forhold til å følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og evt. fange opp mistanke om og avdekke krenkelser.

Skolenivå

- Elevenes skolemiljø er tema i klassene og SFO-gruppene, på foreldremøter og i personalgruppen, elevråd, FAU og SU/SMU
- Informasjon til elever og foreldre/foresatte om deres rettigheter etter opplæringsloven § 9A, samt hvordan de kan ta kontakt med skolen dersom de får kjennskap til krenkelser
- Gode inspeksjonsrutiner, der de voksne aktivt observerer elevenes samhandling

- Gode rutiner for oppfølging av elevene i gym- og svømmegarderobber
- Samarbeid mellom lærere og assistenter, og mellom skole og SFO (timeplanfestet)
- Trivselsundersøkelse i alle klasser og elevundersøkelsen (Udir) for 5.-7.trinn
- Brukerundersøkelsen (foreldre/foresatte) vedr. skolemiljøet
- Kvalitetsoppfølging av skolemiljøet v/ skolen, elevrådet, FAU og SU/SMU
- Analyse og oppfølging av elevundersøkelsen, skolens trivselsundersøkelse og brukerundersøkelsen, samt elevenes aktiviteter på sosiale medier (i dialog med foreldrene).

Klasse/trinn-nivå

- Skolens plan for et godt læringsmiljø inkl. nettvett og handlingsplan mot krenkelser er tema på foreldremøter og møter med klassekontakter og FAU-representanter
- Klassemøter med krenkelser som tema, med fokus på å ta ansvar for hverandre og si ifra om noen blir plaget (understreke at det er ikke å sladre)
- Fleksibel inspeksjon – observasjon av enkeltelever/elevgrupper ved behov
- Sosiometrisk undersøkelse

Elevnivå

- Observasjon av elev – elev-relasjonene
- Følge opp og støtte elevenes bruk av stopp-regelen
- Jevnlig kommunikasjon mellom elev og lærer, f.eks. gjennom loggskrivning
- Elevsamtaler – minst to pr. skoleår

- Elever skal bli tatt på alvor når de gir beskjed om at medelever blir plaget og skolens prosedyre for å gripe inn, varsle, undersøke og evt. sette inn tiltak skal iverksettes
- Elever som selv formidler at han/hun blir plaget/ikke trives på skolen skal bli tatt på alvor og skolens prosedyre for å gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak skal iverksettes.
- Foreldre/foresatte tar kontakt med skolen hvis en har mistanke om eller informasjon om krenkelser

Skole-hjem-nivå:

- Foreldre er aktive i oppfølgingen av egne barn, og har et øye for at det som skjer utenfor skolen (fritidsaktiviteter, klasse miljøgrupper, skoleturer etc.) som også kan påvirke skolehverdagen
- Foreldre ser etter faresignal/kjennetegn på krenkende adferd
- Foreldrene har et særskilt ansvar for å følge opp barnets bruk av sosiale media.

Plikt til å gripe inn og varsle

Alle som arbeider i skolen har en plikt til å gripe inn umiddelbart for å stoppe en situasjon som pågår.

Det kan være en slåsskamp, en utfrysningssituasjon eller elever som krenker andre verbalt. Se mer informasjon i Utdanningsdirektoratets rundskriv, Udir-3-2017, som omtaler det å gripe inn i pkt. 6.4.2.

Alle som arbeider i skolen skal varsle rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Skjemaet «Melding om elevens skolemiljø» fylles ut og leveres rektor umiddelbart. Rektor har ansvar for at sakene blir fulgt opp med undersøkelser og evt. tiltak. Det er lav terskel for å bruke meldingsskjemaet.

Foreldre tar kontakt med skolen så snart som mulig ved mistanke om at eget eller andres barn ikke har et trygt og godt skolemiljø, og ber om nødvendig om et møte med skolen. Skolen informerer foreldre så snart som mulig om uheldige forhold som oppstår rundt eller med egne barn. Skolen ønsker en lav terskel for kontakt begge veier.

Ved alvorlige tilfeller som omfatter vold, flere involverte elever eller ansatte som krenker elever, skal rektor varsle skoleeier.

Plikt til å undersøke

Ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, har skolen en plikt til snarest å undersøke saken og sette inn gode, egnede tiltak. Skolen skal sørge for at elevenes rett til å bli hørt blir ivaretatt, og at det er elevenes opplevelse av skolemiljøet som blir lagt til grunn for saken ...

Dersom det skjer hendelser utenom skoletid, som påvirker hvordan en elev har det på skolen, har skolen et ansvar for å undersøke også slike hendelser. Hendelser på skolevei skal også undersøkes og følges opp av skolen.

Foreldre som har mottatt melding om at eget barn er involvert i en uønsket hendelse kan finne flere råd om hvordan situasjonen bør håndteres på <https://www.udir.no/nullmobbing/rad-til-voksne/> og <http://www.fug.no/hva-gjoer-jeg-naar-barnet-mitt-blir-mobbet.4828913-147677.html>

Plikt til å sette inn tiltak

Ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, har skolen plikt til å sette inn egnede tiltak for alle elever som opplever at skolemiljøet ikke er trygt og godt, uansett årsak. Tiltakene må tilpasses den enkelte sak og dokumenteres i en egen aktivitetsplan. Skolen finner mulige løsninger i samråd med elevene og foreldrene.

Skolen har utarbeidet en mal for aktivitetsplan: «Aktivitetsplan iht. Opplæringsloven § 9A».

Aktivitetsplanen skal besvare følgende spørsmål:

- a) Hvilke problemer tiltakene skal løse
- b) Hvilke tiltak skolen har planlagt (både undersøkelser og konkrete tiltak tilpasset saken)
- c) Når tiltakene skal gjennomføres
- d) Hvem som har ansvaret for gjennomføringen av tiltakene
- e) Når tiltakene skal evalueres

I tillegg skal aktivitetsplanen inneholde en oppsummering av kommunikasjonen med elever og foreldre, samt en oppsummering av hva som er skolens vurdering av saken.

Når tiltakene er gjennomført skal det evalueres om de har hatt tilfredsstillende effekt. Dersom skolen ikke har satt inn tiltak 5 virkedager etter at saken er meldt rektor, kan elev/foresatte melde saken til Fylkesmannen. Hvis en elev melder en sak som omhandler en av skolens ansatte, vil det bli opprettet personalsak.

Tiltakene kan rette seg både mot den som blir mobbet eller krenket, den eller de som mobber eller krenker, tilskuere, gruppe- og klassemiljø eller hele skolemiljøet. Tiltakene kan ha ulike tidsspenn. Taushetsplikten overfor hver enkelt elev skal ivaretas, og tiltakene må være lovlige og i samsvar med ordensreglement for kommunale grunnskoler i Bergen, se oversikt nedenfor og ordensreglementet på <https://www.bergen.kommune.no/omkommunen/avdelinger/skoler/haukeland-skole/8978/article-88401> I tillegg kan det være nødvendig å opprette kontakt med andre instanser som kan bidra, f.eks .tverrfaglig team, skolehelsetjenesten, PPT, barneverntjenesten osv.

Tiltak rettet mot den som krenker kan være (se også hele ordensreglementet på skolens nettside):
<ul style="list-style-type: none">● Være inne i friminutt / ha vakt med seg ute i friminuttet● Miste et privilegium eller aktivitet● Konsekvenser i hjemmet etter avtale med foresatte
<ul style="list-style-type: none">● Starte tidligere på skolen, slik at den som er blitt krenket ikke plages på skoleveien● Vente på skolen slik at den som er blitt krenket ikke plages på hjemveien● Midlertidig kontaktgruppebytte (for den som krenker)
<ul style="list-style-type: none">● Bekymringsmelding til barnevernet● Permanent kontaktgruppebytte (for den som krenker)
<ul style="list-style-type: none">● Den som krenker kan bli nødt til å bytte skole● Politianmeldelse

Plikt til å dokumentere

Skolen skal dokumentere skriftlig hvordan vi sørger for at elever har det trygt og godt på skolen.

Skolen har utarbeidet «Sosial kompetanseplan» som beskriver hvordan skolen arbeider kontinuerlig og systematisk for et trygt og godt skolemiljø for elevene jf. Opplæringsloven § 9 A-3, og hvilke rutiner som her gjelder på skole-, klasse/trinn- og elevnivå.

Ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, benyttes skjemaet «Melding om elevens skolemiljø». Skjemaet fylles ut av den ansatte som har fått mistanke/kjennskap til manglende trivsel hos eleven. Utfylt skjema leveres rektor umiddelbart. Rektor har ansvar for at sakene blir fulgt opp med undersøkelser og egnede tiltak.

Skolen skal videre dokumentere hvilke tiltak som vi planlegger å gjennomføre, gjennom en aktivitetsplan: «Aktivitetsplan iht. Opplæringsloven § 9 A».

Skolen skal videre dokumentere arbeidet med saksgang for å sikre at kravene i aktivitetsplikten blir oppfylt; plikten til å gripe inn, varsle, undersøke og eventuelt sette inn tiltak. Skolen har utarbeidet en mal for å dokumentere saksgangen: «Saksgang iht. Opplæringsloven § 9 A».

	Saksgang iht. Opplæringsloven § 9 A	Tidsfrist	Ansvar
Plikt en til å varsle og gripe inn	Rektor blir informert om saken gjennom skjemaet «Melding om elevens skolemiljø» som beskriver hendelsen og hvordan man har grepet inn i situasjonen.		Den ansatt som får kjennskap til krenkelser
	Rektor dokumenterer saksgang i dette skjemaet og sikrer at kravene i aktivitetsplikten blir oppfylt; plikten til å gripe inn, varsle, undersøke og eventuelt sette inn tiltak. Aktivitetsplikten oppfylles i samråd med eleven og foreldrene. Plikten til å følge med er dokumentert i «Handlingsplan mot krenkende adferd».	Samtidig med mottak av melding om elevens skolemiljø	Rektor Foreldre
	Samtale med den som setter frem saken, og det fylles ut informasjon i «Aktivitetsplan iht. Opplæringsloven § 9 A».	Innen 2 dager etter mottak av melding	Rektor/ avdelingsleder/lærer/
Plikt en til å undersøke	Undersøkelser settes i gang for å avdekke hva som har skjedd, og for å finne ut hvilke tiltak som vil være hensiktsmessige.	Settes i gang innen 3 dager etter mottak av melding.	Avdelingsleder og lærere
	Undersøkelsene <i>kan være</i> observasjon av elevene i friminutt, overganger eller lærings situasjon, samtaler med de som er involvert eller vet noe om saken (elever, foresatte, ansatte), ikke-anonyme undersøkelser, kartleggingsverktøy eller sosiogram. Det føres logg over aktivitetene som iverksettes i dette skjemaet. Foreldrene orienteres om de undersøkelsene som settes i verk, så langt som råd.		
Plikten til å sette inn tiltak Plikten til å	Dersom undersøkelsene viser at det er behov for å sette inn tiltak, dokumenteres tiltakene i en aktivitetsplan; «Aktivitetsplan iht. Opplæringsloven § 9 A».	Innen 4 dager etter mottak av melding	Rektor, avdelingsleder og lærer/
	Intern drøfting av gjennomførte undersøkelser, fremkommet informasjon og tiltak i aktivitetsplaner. Forslag til	Innen 8 dager etter mottak av melding	Rektor, avdelingsleder og lærere/foreldre

dokum ntere	aktivitetsplan fremlegges eleven og foreldrene for ev. merknader.		
	Evaluering av tiltak i samarbeid med involverte parter. Avslutning av sak eller oppdatering av aktivitetsplaner iht. informasjon, gjennomførte undersøkelser og evaluering.	Innen 3 uker etter mottak av melding	Rektor, avdelingsleder og lærere

Kvalitetssikring og kontinuitet i arbeidet

Å forebygge, avdekke og stoppe krenkelser og mobbing gjøres best ved å sikre et kontinuerlig arbeid. Det er derfor nødvendig med en årlig gjennomgang og eventuell revisjon av handlingsplanen. Det kreves samtidig at alle ansatte har kjennskap til innholdet i og forplikter seg på prosedyrene som beskrives i planen. Av den grunn er planen årlig et tema på planleggingsdagene før skolestart, og på trinnmøter en gang pr. halvår.

Ved oppstarten ved hvert skoleår vil kontaktlærer informere både elever og foresatte om skolens nullvisjon mot mobbing samtidig som man har nettvett som et diskusjonstema i klassene.

Planen skal hvert år evalueres av skolens rådsorganer. Erfaringer fra løpende arbeid og de årlige trivselsundersøkelsene skal legges til grunn for evalueringen.

Planen skal være tilgjengelig på skolens nettside.

Tilhørende dokumenter:

- Varslingskjema om elevens skolemiljø (vedlagt)
- Handlingsplan (saksgang) iht. Opplæringsloven § 9A (vedlagt)
- Aktivitetsplan iht. Opplæringsloven § 9A (vedlagt)
- Skolemiljø Udir-3-2017 (vedr. nytt regelverk om skolemiljø)
- Mobbing og mistriivsel – hva skal skolen gjøre (Udir)
- Informasjon til foreldre og elever om skolemiljø (Udir)

Del II

Arbeid med utvikling av sosial kompetanse

Hva er god sosial kompetanse?

Det «å være sosial», er en egenskap som utvikles i samhandling med andre fra vi blir født. Sosial kompetanse er noe man oppnår gjennom trening og mestring av flere forventede sosiale ferdigheter. Og det er som med alle andre kompetanser, at trening gjør en god. De aller fleste barn viser god sosial kompetanse i ulike sammenhenger både i og utenfor skolen. Andre får derimot ikke helt til å være sammen med andre på en sosialt akseptert måte. Det kan også gjøre at de strever i den skolefaglige situasjonen i klasserommet og hindres fra å lære godt.

UiO, Institutt for spesialpedagogikk v/Anne Arnesen UiO (foto: UiO)

Sosial kompetanse = summen av å mestre sosiale ferdigheter som andre vurderer som viktige i gitte sosiale situasjoner.

Sosial kompetanse handler om:

- å kunne vise ansvarlighet
- å ha innlevelse i andres situasjon
- å ha selvkontroll
- å kunne samarbeide
- å hevde seg selv positivt
- å kommunisere og inkludere andre

På skolen er det først og fremst læreren som vurderer om barna har den kompetansen de trenger for å være og lære sammen med andre.

Sosial kompetanse er grunnleggende for å kunne delta i skolen, samfunnet og senere i arbeidslivet.

Anne Arnesen (Universitetet i Oslo) og hennes forskerkolleger, Keith Smolkowski, Terje Ogden og Monica Melby Lervåg, har forsket og kvalitetsvurdert observasjonsskjemaet «The Elementary Social Behavior Assessment» (ESBA), videreutviklet det for norske forhold, og prøvd det ut i norske skoler. Etter å ha forsket på temaet, vil Arnesen helst bruke 12 utsagn for å forklare hva gode sosiale ferdigheter er i en lærings situasjon på skolen. Et utsagn for hver ferdighet som barn må mestre for å klare seg i skolehverdagen:

12 viktige ferdigheter

1. Hører godt etter når læreren snakker og gir beskjeder.
2. Følger lærerens beskjed.
3. Viser god arbeidsinnsats.
4. Sitter ved plassen.
5. sin og jobber når det er forventet.

6. Ber om hjelp på en hensiktsmessig måte.
7. Følger regler selv om andre barn oppfordrer til å bryte dem.
8. Oppfører seg som forventet i klasse- og undervisningsrommet.
9. Følger regler selv om jevnaldrende oppmunttrer til å bryte dem.
10. Oppfører seg som forventet utenfor klasse- og undervisningsrommet.
11. Håndterer/regulerer sine følelser på en hensiktsmessig måte.
12. Kommuniserer greit med jevnaldrende uten å provosere eller være negativt innstilt.
13. Går godt overens med jevnaldrende.
14. Løser konflikter med jevnaldrende uten hjelp fra voksne.

Del III

Arbeid med sosial kompetanse - trinnplaner

 1. trinn

Plan for arbeid med elevenes psykososiale læringsmiljø, sosial kompetanse og trivsel			
Måned	Hva	Hvem	Hvordan

2. trinn

Plan for arbeid med elevenes psykososiale læringsmiljø, sosial kompetanse og trivsel				
Måned	Hva	Hvem	Hvordan	Evaluering
August	Oppstart: - Vennskap - PALS-reglene for lek Hver måned har vi også klassens time.	Lærer og elever	- Lek: elever får komme med leker de kan leke sammen. - Felles innlæring for regler i lek og spill.	
September	PALS: -klasserommet: - jeg lytter til den som har ordet - jeg følger beskjeder - jeg rekke opp hånden - jeg gir andre arbeidsro - jeg er en god lærevenn - jeg hjelper til å rydde	Lærer og elever	- Modellere - Repetere - Øve - Observere - Belønning	
Oktober	PALS: -solidaritet - jeg bryr meg om vennene mine - jeg sier positive ting til andre - jeg lar alle være med på leken - jeg følger regler i lek og spill - jeg tåler å tape - jeg kan spøke å ha det gøy - jeg hjelper dem som trenger det	lærer og elev	- modellere - repetere - øve - observere - leke sammen - hemmelig venn - belønning	
November	PALS: -gymsalen - jeg tar vare på skolens utstyr - jeg hjelper til å rydde - jeg tåler å tape - jeg følger regler i lek og spill	lærer og elev	- modellere - repetere - øve - observere - belønning	
Desember	PALS: - jeg hjelper til å rydde - jeg hjelper dem som trenger det	lærer og elev	- repetere - belønning	
Januar	PALS: - garderobe - jeg går rolig og direkte dit jeg skal - jeg holder orden - jeg bruker innestemme	lærer og elev	- modellere - repetere - øve - observere - belønning	
Februar	PALS:	Lærer og elev	- Modellere	

	<ul style="list-style-type: none"> - Inkludering - Jeg tar alle med i leken - Jeg kan spøke og ha det gøy - Jeg deler med andre - Jeg er en god venn 		<ul style="list-style-type: none"> - Repetere - Øve - Observere - Lekegrupper - Belønning 	
Mars	<p>PALS:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Digital arena - Jeg tar vare på utstyret - Jeg vet at koden min for innlogging er hemmelig 	Lærer og elev	<ul style="list-style-type: none"> - Modellere - Repetere - Øve - Observere - Belønning 	
April	<p>PALS:</p> <ul style="list-style-type: none"> - På tur - Jeg følger beskjeder fra voksne - Jeg vet at en voksen skal gå fremst og sist i rekken - Jeg har klær etter vær - Jeg har rett turmat med - Jeg skal alltid kunne se en voksen 	Lærer og elev	<ul style="list-style-type: none"> - Modellere - Repetere - Øve - Observere - Gå på tur - Belønning 	
Mai	<p>PALS:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Grønn - Jeg rydder etter meg - Jeg tar vare på skolen utstyr - Jeg kan sortere papir-, plast- og restavfall 	Lærer og elev	<ul style="list-style-type: none"> - Modellere - Repetere - Øve - Observere - Belønning 	
Juni	<p>SAMSPILL</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jeg kan opptre - Jeg følger beskjeder - Jeg har hender og føtter for meg selv 	Lærer og elev	<ul style="list-style-type: none"> - Modellere - Repetere - Øve - Observere - Belønning 	

Plan for arbeid med elevenes psykososiale læringsmiljø, sosial kompetanse og trivsel

De sosiale målene i PALS jobbes med daglig hele året. Disse målene er ikke brukt i denne planen. Vi har valgt å ta utgangspunkt i målene fra stegark i sosial kompetanse steg 5, 6-9 år. Disse bruker vi også i elevsamtaler og utviklingssamtaler.

Måned	Hva	Hvem	Hvordan	Evaluering
August	PALS-Vennskap Mål: - Å være en god venn. - Å være en god læringsvenn. Klassens time Det er mitt valg!	Lærer og elever	Modellering Øving Samtale Veiledning Underveisvurdering Korrigering Belønne	
September	PALS - Klasserommet Mål: Å være en god elev - Jeg følger regler. - Jeg rydder opp etter meg. - Jeg tåler å tape. - Jeg passer på skolesakene. - Jeg hjelper andre. - Jeg deler med andre. Klassens time Det er mitt valg!	Lærer og elever	Modellering Øving Samtale Veiledning Underveisvurdering Korrigering Belønne	
Oktober	PALS - Solidaritet Mål: - Jeg hjelper andre. - Jeg kan spøke og ha det gøy. - Jeg liker godt å leke med andre. - Jeg deler med andre. - Jeg kan vente på tur. Klassens time Det er mitt valg!	Lærer og elever	Modellering Øving Samtale Veiledning Underveisvurdering Korrigering Belønne	
November	PALS - Gymsal Mål: - Jeg deler med andre. - Jeg liker godt å leke med andre. - Jeg hjelper andre. - Jeg deler med andre. - Jeg følger regler i lek. - Jeg rydder opp etter meg. - Jeg passer på skolens eiendeler.	Lærer og elever	Modellering Øving Samtale Veiledning Underveisvurdering Korrigering Belønne	

	<p>Klassens time Utviklingsamtale Elevsamtale Det er mitt valg!</p>			
Desember	<p>Dannelse Mål:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jeg kan stå i kor. - Jeg holder hender og føtter for meg selv. - Jeg lytter når andre har ordet. - Jeg kan presentere noe jeg har lært eller øvd på. <p>Klassens time Det er mitt valg!</p>	Lærer og elever	<p>Modellering Øving Samtale Veiledning Underveisvurdering Korrigerings Belønne</p>	
Januar	<p>PALS - Garderobe Mål:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jeg hjelper andre. - Jeg kan vente på tur. - Jeg rydder opp etter meg. - Jeg følger regler. <p>Klassens time Det er mitt valg!</p>	Lærer og elever	<p>Modellering Øving Samtale Veiledning Underveisvurdering Korrigerings Belønne</p>	
Februar	<p>PALS - Inkludering Mål:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jeg liker godt å leke med andre. - Jeg kan spøke og ha det gøy. - Jeg er en god venn. - Jeg kan løse konflikter med ord. - Jeg bryr meg om vennene mine. - Jeg hjelper andre. - Jeg deler med andre. <p>Klassens time Det er mitt valg!</p>	Lærer og elever	<p>Modellering Øving Samtale Veiledning Underveisvurdering Korrigerings Belønne</p>	
Mars	<p>PALS - Digital arena Mål:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jeg passer på skolens eiendeler. - Jeg kan fortelle hvordan jeg har det. - Jeg følger regler. 	Lærer og elever	<p>Modellering Øving Samtale Veiledning Underveisvurdering Korrigerings</p>	

	<ul style="list-style-type: none"> - Jeg er en god venn på nett. - Jeg kan løse konflikter med ord. <p>Klassetrivsel.no Klassens time Utviklingsamtale Elevsamtale Det er mitt valg!</p>		Belønne	
April	<p>PALS - På tur</p> <p>Mål:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jeg hjelper andre. - Jeg venter på tur. - Jeg følger regler. - Jeg kan spøke og ha det gøy. - Jeg liker godt å leke med andre. - Jeg er en god venn. <p>Fjelltur - Fløyen Klassens time Det er mitt valg!</p>	Lærer og elever	Modellering Øving Samtale Veiledning Undervisvurdering Korrigerings Belønne	
Mai	<p>Følelser</p> <p>Mål:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jeg kan fortelle om hvordan jeg har det. - Jeg vet hva jeg skal gjøre når jeg blir sint og lei meg. - Jeg kan løse konflikter med ord. <p>Klassens time Det er mitt valg!</p>	Lærer og elever	Modellering Øving Samtale Veiledning Undervisvurdering Korrigerings Belønne	
Juni	<p>Dannelse</p> <p>Mål:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jeg kan stå i kor. - Jeg holder hender og føtter for meg selv. - Jeg lytter når andre har ordet. - Jeg kan presentere noe jeg har lært eller øvd på. 	Lærer og elever	Modellering Øving Samtale Veiledning Undervisvurdering Korrigerings Belønne	

REGLER og FORVENTNINGER for Nygårdslie skole

KLASSEROMMET 		
RESPEKT Vi behandler hverandre på en vennlig og positiv måte	ANSVAR Vi velger å gjøre det rette	OMSORG Vi tar vare på hverandre Vi tar vare på skolen vår
Jeg følger beskjeder fra voksne	Jeg er presis til timen	Jeg gir andre arbeidsro
Jeg rekker opp hånden når jeg skal si noe	Jeg hjelper til å rydde	Jeg sier positive ting til andre
Jeg lytter når andre har ordet	Jeg har med nødvendig skolemateriell	
Jeg holder hender og føtter for meg selv		

PÅ GANGEN 		
RESPEKT Vi behandler hverandre på en vennlig og positiv måte	ANSVAR Vi velger å gjøre det rette	OMSORG Vi tar vare på hverandre Vi tar vare på skolen vår
Jeg bruker innestemme	Jeg holder orden	Jeg hjelper dem som trenger det
Jeg holder hender og føtter for meg selv	Jeg går rolig og direkte dit jeg skal	
Jeg lar andres ting være i fred		

SKOLEPLASSEN

RESPEKT Vi behandler hverandre på en vennlig og positiv måte	ANSVAR Vi velger å gjøre det rette	OMSORG Vi tar vare på hverandre Vi tar vare på skolen vår
Jeg klarer å følge regler i lek og ballspill	Jeg går raskt dit jeg skal når pausen er over	Jeg hjelper dem som trenger det
Jeg spør hvis jeg er usikker på reglene i leken	Jeg holder meg innenfor skolens område	Jeg sier positive ting til andre
Jeg følger beskjeder fra voksne	Jeg hjelper til å rydde	

PÅ TOALETET

RESPEKT Vi behandler hverandre på en vennlig og positiv måte	ANSVAR Vi velger å gjøre det rette	OMSORG Vi tar vare på hverandre Vi tar vare på skolen vår
Jeg trekker ned etter meg	Jeg holder orden	Jeg lar andre være i fred på toalettet
Jeg vasker hendene	Jeg bruker kun det papiret som er nødvendig	

MEDIATEKET

RESPEKT Vi behandler hverandre på en vennlig og positiv måte	ANSVAR Vi velger å gjøre det rette	OMSORG Vi tar vare på hverandre Vi tar vare på skolen vår
--	--	--

Jeg følger beskjeder fra voksne	Jeg setter bøkene på plass	Jeg gir andre arbeidsro
Jeg følger mediatekets regler	Jeg henger headsettet på plass	
Jeg bruker innestemme	Jeg logger av	
	Jeg tar vare på utstyret	

GYMSALEN 		
RESPEKT Vi behandler hverandre på en vennlig og positiv måte	ANSVAR Vi velger å gjøre det rette	OMSORG Vi tar vare på hverandre Vi tar vare på skolen vår
Jeg følger beskjeder fra voksne	Jeg hjelper til med å rydde	Jeg snakker vennlig til andre
Jeg holder hender og føtter for meg selv	Jeg tar vare på utstyret	Jeg sier positive ting til andre
Jeg lytter når andre har ordet		
Jeg lar andres ting være i fred		

SFO BASEN 		
RESPEKT Vi behandler hverandre på en vennlig og positiv måte	ANSVAR Vi velger å gjøre det rette	OMSORG Vi tar vare på hverandre Vi tar vare på skolen vår
Jeg følger beskjeder fra voksne	Jeg gir beskjed når jeg går	Jeg bryr meg om og hjelper andre

Jeg lytter når andre snakker	Jeg vasker hendene mine	Jeg snakker hyggelig med de andre
Jeg lar andres ting være i fred	Jeg rydder etter meg	Jeg lar alle som vil være med i leken

Felles PALS-regler i friminutt

ALLE:
<ul style="list-style-type: none"> ● Jeg er innenfor den gule stripen nederst på skoleplassen når vi har friminutt. <ul style="list-style-type: none"> - Hvis jeg mister en ball på privat eiendom skal jeg ikke hente ballen.
<ul style="list-style-type: none"> ● Jeg sparker kun ball på ballbanen. ● På betong-dekket leker jeg egget med liten ball eller spiller basketball.
<ul style="list-style-type: none"> ● Jeg er ute i friminutt og pauser.
<ul style="list-style-type: none"> ● Jeg bruker kun toalettet ved inngangene
1.-4. TRINN:
<ul style="list-style-type: none"> ● Jeg sykler kun på asfalten innenfor de gule strekene.
<ul style="list-style-type: none"> ● Jeg sparker kun ball på ballbanen. På betong-dekket leker jeg egget eller andre ballspill.
5.-7. TRINN:
<ul style="list-style-type: none"> ● Jeg har mobiltelefonen avslått og nede i sekken også i friminuttene.
<ul style="list-style-type: none"> ● Jeg sparker kun ball på ballbanen. På betong-dekket leker jeg egget eller andre ballspill.
OM VINTEREN:
<ul style="list-style-type: none"> ● Jeg kaster snøball på blink.
<ul style="list-style-type: none"> ● Jeg aker kun i bakken utenfor rom nr. 16 og 17.

Her kommer redigert ÅRSHJUL PALS-KALENDER

MÅNED	PALS-samling i gymsalen	Ansvar:	Tema for samling:	Tema for kalendermåned:
August				
September				
Oktober				
November				
Desember				
Januar				GANGEN/GARDEROBER
Februar				INKLUDERING
Mars			Digital arena På tur!	DIGITAL ARENA
April			Grønn måned!	PÅ TUR!
Mai				GRØNN MÅNED
Juni				SOMMERFESTIVAL 🎉

Green header bar

Light green cell	Light green cell	Light green cell
------------------	------------------	------------------

White cell	White cell	White cell
------------	------------	------------

Light green cell	Light green cell	Light green cell
------------------	------------------	------------------

White cell	White cell	White cell
------------	------------	------------

Light green cell	Light green cell	Light green cell
------------------	------------------	------------------

White cell	White cell	White cell
------------	------------	------------

Light green cell	Light green cell	Light green cell
------------------	------------------	------------------

Samarbeid skole-hjem

Dette kan foresatte forvente av skolen:

Hele personalet arbeider for å skape trivsel og trygghet for elevene.

Alle elever møtes med omsorg og respekt.

De voksne hjelper elevene med konfliktløsning.

Det er god kvalitet på den opplæringen elevene får.

Elevene får tilpasset opplæring.

Elevenes læring vurderes underveis sammen med elevene og sammen med foresatte.

Vi gir god informasjon til hjemmene gjennom;

Årsplaner

Ukeplaner/ulike skriv hjem

Fellesskriv fra administrasjonen

Foreldremøter

Utviklingssamtaler med elevene og foresatte

Skolens forventninger til de foresatte:

Hjelper elevene med skolearbeid og skolegang.

Sørger for at elevene kommer tidsnok og uthvilt på skolen.

Sørger for at elevene har med nødvendig utstyr.

Sørger for at eleven har med nok mat.

Samarbeider lojalt om skolens regler.

Holder kontakt med kontaktlæreren til eleven.

Tar kontakt med skolen ved spørsmål og nødvendig informasjon angående eleven.

Deltar som aktive samarbeidspartnere på foreldremøter, i utviklingssamtaler og skolens formelle samarbeidsorganer.

Holder seg oppdatert på informasjon fra skolen og gir nødvendige tilbakemeldinger i tide.

Gir skriftlig melding når eleven har vært borte eller skal være borte.

Ved planlagt fravær lengre enn to dager, må skriftlig søknad sendes skolen.

Del IV

Vedlegg

- Elevene sitt skolemiljø – Varsling ved mistanke eller kunnskap om at eleven ikke har et trygt og godt skolemiljø Oppl.l. §9A.
- Handlingsplan – saksgang §9A-saker.
- Elevene sitt skolemiljø – Aktivitetsplan, jf. Oppl.l. §9A-4, annet ledd.
- Bekymringsvarsel fra skole til barnevern.

BERGEN KOMMUNE ..

NYGÅRDSLIE SKOLE

Unntatt offentlighet jf. offentlighetsloven § 13, forvaltningsloven § 13

Elevene sitt skolemiljø - Varsling ved mistanke eller kunnskap om at eleven ikke har et trygt og godt skolemiljø jf. Opplæringslova. § 9A-4, annet ledd

Elevens navn/klasse		
---------------------	--	--

Mistanke/kunnskap basert på:	Sett kryss	Bakgrunnsinformasjon	Navn/kryss
Krenkende ord eller handlinger		Egen observasjon	
Fravær		Eleven selv har varslet	
Ensomhet		En annen elev har varslet	
Angst/depresjon		En foresatt har varslet	
Adferd		Andre har varslet	
Annet		Krenkende ord eller handlinger fra ansatt *	

Beskriv kort hva som har skjedd, hvordan du har håndtert saken:

* Uthenging, å bli synliggjort i andres påhør, forskjellsbehandling, språkbruk: ironi og sarkasmer, stemmeleie, kommentarer, blikk og kroppsspråk, å bli pratet over hodet på

Dato og signatur: _____

- Ferdig utfylt skjema leveres rektor snarest mulig. Rektor avgjør hva som skal gjøres videre i saken.
- Saken gjelder elevens rett til et trygt og godt skolemiljø iht. Opplæringsloven § 9 A

BERGEN KOMMUNE

Nygårdslie skole

Elevens navn: _____

Klasse: _____

Melder: _____

Dato: _____

Saken gjelder: _____

Saksgang iht. Opplæringsloven § 9 A	Tidsfrist	Dato /sign.
Rektor blir informert om saken. Rektor mottar skjemaet «Melding om elevens skolemiljø» som beskriver hendelsen og hvordan man har grepet inn i situasjonen.		
Rektor dokumenterer saksgang i dette skjemaet og sikrer at kravene i aktivitetsplikten blir oppfylt; plikten til å gripe inn, varsle, undersøke og eventuelt sette inn tiltak. Plikten til å følge med er dokumentert i «Handlingsplan mot krenkende adferd».	Samtidig med mottak av melding om elevens skolemiljø	
Samtale med den som setter frem saken, og det fylles ut informasjon i «Aktivitetsplan iht. Opplæringsloven § 9 A».	Innen 2 dager etter mottak av melding	
Undersøkelser settes i gang for å avdekke hva som har skjedd, og for å finne ut hvilke tiltak som vil være hensiktsmessige. Undersøkelsene <i>kan være</i> observasjon av elevene i friminutt, overganger eller lærings situasjon, samtaler med de som er involvert eller vet noe om saken (elever, foresatte, ansatte), ikke-anonyme undersøkelser, kartleggingsverktøy eller sosiogram.	Settes i gang innen 3 dager etter mottak av melding.	

Det føres logg over aktivitetene som iverksettes i dette skjemaet.		
Dersom undersøkelsene viser at det er behov for å sette inn tiltak, dokumenteres tiltakene i en aktivitetsplan; «Aktivitetsplan iht. Opplæringsloven § 9 A».	Innen 4 dager etter mottak av melding	
Intern drøfting av gjennomførte undersøkelser, fremkommet informasjon og tiltak i aktivitetsplaner.	Innen 8 dager etter mottak av melding	
Evaluering av tiltak i samarbeid med involverte parter. Avslutning av sak eller oppdatering av aktivitetsplaner iht. informasjon, gjennomførte undersøkelser og evaluering.	Innen 3 uker etter mottak av melding	

BERGEN KOMMUNE

Unntatt offentlighet jf. offentlighetsloven § 13, forvaltningsloven § 13

Elevene sitt skolemiljø - Aktivitetsplan, jf. oppl. § 9A-4, annet ledd

Eleven og elevens foresatte skal snarest mulig, og **senest innen 5 virkedager**, motta en aktivitetsplan som viser hva skolen vil gjøre for å sikre eleven et trygt og godt skolemiljø.

Eleven har rett til å bli hørt i saken, og til å uttale seg om hvilke tiltak som vil være til elevens beste.

Kopi av ferdig utfylt aktivitetsplan sendes foresatte, og fortløpende etter hvert som denne revideres.

1. Hva saken gjelder

Skolenavn skole har fått melding fra eleven/foreldre/kontaktlærer eller andre som tilsier at elevens navn ikke opplever å ha et trygt og godt skolemiljø.

Det kommer fram at [gjengi hovedinnholdet i meldingen]

2. Hva sier loven

Opplæringsloven gir alle elever rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. Skolen skal ha nulltoleranse mot mobbing, vold, diskriminering, trakassering og annen krenkende atferd. Dersom skolen oppdager eller får melding om at en elev opplever å ikke ha det trygt og godt på skolen, skal skolen undersøke saken og sette inn tiltak for at eleven skal få et trygt og godt skolemiljø. Skolen skal lage en aktivitetsplan som viser hvilke tiltak skolen vil sette inn. Retten til et trygt og godt skolemiljø, og skolens aktivitetsplikt framgår av opplæringsloven § 9 A-2, § 9 A-3, § 9 A-4 og 9 A-5.

3. Skolens undersøkelser i saken

[Hvis dere får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt, skal dere undersøke saken med én gang. God kvalitet på undersøkelser og analyser er en forutsetning for å vurdere hva som er egnede tiltak i en gitt sak.]_Etter at skolen fikk melding om at elevens navn ikke hadde det trygt og godt på skolen, har skolen undersøkt saken. Følgende undersøkelser er gjort:

[NB! Stryk punktene som ikke passer]

- Samtaler med elevens navn og hans/hennes foreldre
- Samtaler med andre involverte elever og deres foreldre
- Observasjoner i undervisning, friminutt og overganger
- Systematisk observasjon [gjennomført av skolen selv / PPT / Bergen kompetansesenter for læringsmiljø (BKL)]
- Kartlegging av relasjoner og sosiale dynamikker i klassemiljøet [f.eks. ved bruk av kartleggingsverktøy som Spekter, Innblikk e.l.]

4. Analyse av undersøkelsene – hva undersøkelsen har avdekket

[Skolen må analysere undersøkelsene, og beskrive hvilke faktorer som ligger bak elevens opplevelse av skolemiljøet.]

4.1. *Samtale med eleven*

[Hva fremkommer av samtaler med eleven?]

4.2. *Samtale med foresatte*

[Hva fremkommer av samtaler med foresatte?]

4.3. *Samtaler med andre involverte elever*

[Dersom dere har hatt samtaler med andre involverte elever, hva fremkommer av disse samtalene? Husk å ikke røpe personopplysninger om andre elever.]

4.4. *Observasjoner*

Observasjonene skolen har gjort, viser at [Hva viser observasjonene?]

4.5. *Kartlegging av relasjoner og sosiale dynamikker* [Stryk denne hvis ikke kartlegging er gjort]

4.6. *Oppsummering og konklusjon*

Undersøkelsene i denne saken viser at ...

[Oppsummer kort hva skolen har funnet gjennom undersøkelsene, og konkluder med hvilke forhold som ligger bak elevens opplevelse av skolemiljøet. Dersom funnene ikke stadfester elevens opplevelse, skal elevens opplevelse likevel legges til grunn.]

[Noen ganger vil undersøkelsene avdekke at situasjonen er mer alvorlig enn det eleven gir uttrykk for. Dette må i så fall komme klart fram.]

[Årsaken til elevens mistriivsel er ikke avgjørende for om det skal settes inn tiltak, men vil likevel kunne ha betydning for å velge de rette tiltakene. En mobbesak krever f.eks. helt andre tiltak enn det dreier seg om en likeverdig konflikt.]

5. Problem som er avdekket, og som må løses

[Skriv kort og konkret om hva som er problemet i saken, f.eks. at eleven opplever utrygghet knyttet til elev/lærer/situasjoner, mobbing, trakassering o.a. krenkelser fra medelev/ansatt, å bli utestengt osv.]

Samtaler med eleven og [hvis relevant] skolens undersøkelser for øvrig har avdekket følgende problem som må løses:

- Elevens navn opplever at ...
- [Lag gjerne ett punkt for hvert delproblem]

[Vær konkret her! Det holder ikke å skrive at eleven opplever at skolemiljøet ikke er trygt og godt. Skriv hva eleven konkret opplever – utrygghet, mobbing, utestenging e.l., og HVORFOR eleven opplever dette.]

6. Skolens tiltak for å sikre elevens navn et trygt og godt skolemiljø

Når en elev sier at skolemiljøet ikke er trygt og godt, skal skolen sette inn tiltak som er egnet til å sikre at eleven får et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven § 9 A–4.

Elevens syn på valg av tiltak

Skolen har snakket med elevens navn om hva hun/han selv mener må til for at hun/han skal få det trygt og godt på skolen. Elevens navn har forklart at [skriv kort om hva eleven ser for seg at kan hjelpe. Lytt til eleven, men husk likevel at det er skolen som er ansvarlig for å velge de rette tiltakene; du må velge de tiltakene du mener vil være mest hensiktsmessige].

Begrunnelse for valg av tiltak – hensynet til barnets beste

Hva som er best for elevene, skal være et grunnleggende hensyn i skolens arbeid. I denne saken [skriv kort om hva skolen mener vil være til elevenes beste. Husk at det kan være flere elever involvert, og hensynet til hva som er til det beste for disse kan også være relevant. Noen ganger må hensynet til den ene vike for hensynet til andre]

[Skriv gjerne en kort begrunnelse for valg av tiltak, dersom dette er naturlig.]

[Hvis saken har vært evaluert, og tiltaksplanen har vært endret - skriv kort resultatet av evalueringen, og om hva som er endret og hvorfor. Kan ev. vise til referat fra evalueringsmøtet.]

6.1. Tiltak som er gjennomført og avsluttet [stryk hvis ikke aktuelt]

Skolen har allerede gjennomført [f.eks. "stopp-samtaler" med de involverte elevene]

6.2. Skolens planlagte tiltak

[Fyll ut én boks per tiltak. Kopier og lim inn nye bokser etter behov. Sorter gjerne tiltakene ut fra type: Tiltak rettet mot eleven som er utsatt, tiltak rettet mot de andre elevene og tiltak rettet mot klassemiljøet / skolemiljøet generelt.]

Eks: Forsterket tilsyn i garderobe, voksenstyrte aktiviteter i friminutt, jevnlig samtale m kontaktlærer, gruppesammensetning osv. Se <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/skolemiljo/tiltak-skolemiljo/>

Tiltak nr.	[tiltak - kort benevnelse]
<i>Beskrivelse av tiltaket</i>	[Utdyp tiltaket. Vær kortfattet og likevel så konkret at det er klart for både eleven selv og de foresatte, og de som skal utføre tiltaket, hva det går ut på i praksis.]
<i>Problem tiltaket skal løse</i>	[Eks: Mobbing, utrygghet i overgangssituasjoner, generelle klassemiljøproblemer]
<i>Formål med tiltaket</i>	[Eks: Stanse mobbing, trygge eleven i overgangssituasjoner, styrke klassemiljøet]
<i>Elevens syn på tiltaket</i>	
<i>Merknader</i>	[Ev. kommentarer. Hvis tiltaket har vært evaluert - skriv kort om hvilke vurderinger som ble gjort da.]
Hvem skal gjennomføre tiltaket	Tiltakets varighet (fra – til)

7. Evaluering av tiltakene

Skolen vil evaluere virkningen av tiltakene fortløpende, både gjennom observasjon og samtaler med elevens navn.

I tillegg vil skolen evaluere tiltakene systematisk i uke xx. Målet med evalueringen er å finne ut om tiltakene har bidratt til å gi elevens navn et trygt og godt skolemiljø, og vurdere behovet for å forlenge, justere og supplere tiltakene. Evalueringen vil ta utgangspunkt i samtaler med eleven og foreldrene, og observasjoner gjort av ansatte.

Plan for evaluering:

- Samtaler med eleven: **Uke xx**
- Internt evalueringsmøte med skolens personale: **XX. måned 202X**
- Evalueringsmøte med elev og foreldre, kontaktlærer og tittel: **XX. måned 202X**

8. Eleven og foreldrenes rett til å melde saken til Statsforvaltaren i Vestland

Dersom du som elev eller forelder mener at skolen ikke gjør nok for å sikre eleven et trygt og godt skolemiljø, kan du/dere melde saken til Statsforvaltaren i Vestland. Saken kan først meldes til Statsforvaltaren når det er gått en uke etter at saken ble tatt opp med rektor. Statsforvaltaren skal da avgjøre om skolen har oppfylt sin aktivitetsplikt etter §§ 9 A–4 og

eventuelt 9 A–5.

9. Orientering om aktivitetsplan

Kopi av ferdig aktivitetsplan sendes foresatte, og fortløpende etter hvert som den revideres.

[Legges inn som siste side i dokumentet (slett denne linjen!)]

Retten til et trygt og godt skolemiljø – lovgrunnlag

§ 9 A-2. Retten til eit trygt og godt skolemiljø

Alle elevar har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring.

§ 9 A-3. Nulltoleranse og systematisk arbeid

Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering.

Skolen skal arbeide kontinuerleg og systematisk for å fremje helsa, miljøet og tryggleiken til elevane, slik at krava i eller i medhald av kapitlet blir oppfylte. Rektor har ansvaret for at dette blir gjort.

§ 9 A-4. Aktivitetsplikt for å sikre at elevar har eit trygt og godt psykososialt skolemiljø

Alle som arbeider på skolen, skal følgje med på om elevane har eit trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mogleg.

Alle som arbeider på skolen, skal varsle rektor dersom dei får mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø. Rektor skal varsle skoleeigaren i alvorlege tilfelle.

Ved mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, skal skolen snarast undersøkje saka.

Når ein elev seier at skolemiljøet ikkje er trygt og godt, skal skolen så langt det finst eigna tiltak sørge for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det same gjeld når ei undersøking viser at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø.

Skolen skal sørge for at involverte elevar blir høyrde. Kva som er best for elevane, skal vere eit grunnleggjande omsyn i skolen sitt arbeid.

Skolen skal lage ein skriftleg plan når det skal gjerast tiltak i ei sak. I planen skal det stå

- a) kva problem tiltaka skal løyse
- b) kva tiltak skolen har planlagt
- c) når tiltaka skal gjennomførast
- d) kven som er ansvarleg for gjennomføringa av tiltaka
- e) når tiltaka skal evaluerast.

Skolen skal dokumentere kva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikta etter første til femte ledd.

§ 9 A-5. Skjerpa aktivitetsplikt dersom ein som arbeider på skolen, krenker ein elev

Dersom ein som arbeider på skolen, får mistanke om eller kjennskap til at ein annan som arbeider på skolen, utset ein elev for krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering, skal vedkommande straks varsle rektor. Rektor skal varsle skoleeigaren. Dersom det er ein i leiinga ved skolen som står bak krenkinga, skal skoleeigaren varslast direkte av den som fekk mistanke om eller kjennskap til krenkinga. Undersøking og tiltak etter § 9 A-4 tredje og fjerde ledd skal setjast i verk straks.

§ 9 A-6. Statsforvaltaren si handheving av aktivitetsplikta i enkeltsaker

Dersom ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, kan eleven eller foreldra melde saka til Statsforvaltaren i Vestland etter at saka er teken opp med rektor.

Statsforvaltaren skal avgjere om aktivitetsplikta etter §§ 9 A-4 og 9 A-5 er oppfylt. Dersom saka ikkje er teken opp med rektor, eller om det er under ei veke sidan ho vart teken opp, skal Statsforvaltaren avvise saka, med mindre særlege grunnar gjer dette urimeleg. Det same gjeld dersom saka ikkje gjeld skolemiljøet på skolen der eleven går når saka blir meldt til Statsforvaltaren.

Skolen og skoleeigaren skal utan hinder av lovfesta teieplikt leggje fram alle opplysningar som Statsforvaltaren meiner må til for å greie ut saka. Statsforvaltaren skal sørge for at involverte elevar blir høyrde. Kva som er best for elevane, skal vere eit grunnleggjande omsyn i Statsforvaltaren si saksbehandling.

Kjem Statsforvaltaren til at skolen ikkje har oppfylt aktivitetsplikta etter §§ 9 A-4 og 9 A-5, kan Statsforvaltaren vedta kva skolen skal gjere for å sørge for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det skal setjast ein frist for gjennomføringa av vedtaket, og Statsforvaltaren skal følgje opp saka. Statsforvaltaren kan vedta reaksjonar etter skolen sitt ordensreglement, jf. § 9 A-10, eller at ein elev skal byte skole, jf. § 8-1 fjerde ledd.

Avgjerda til Statsforvaltaren er eit enkeltvedtak og kan påklagast etter reglane i forvaltningsloven. Skoleeigaren har ikkje klagerett.

Bekymringsmelding fra skole til barnevern

Slik går du fram steg for steg for å utforme og sende inn en bekymringsmelding til barnevernet. Du får også råd til hvordan foreldre og foresatte bør informeres.

Steg 1: Slik skriver du bekymringsmeldingen

Vær konkret og objektiv. Fortell med egne ord

- **hva** som har skjedd
- **når** det skjedde
- **hvor** det skjedde
- relevante observasjoner som ikke nødvendigvis er knyttet til bestemte hendelser

Ikke trekk egne konklusjoner. Det er barnevernet som skal vurdere, konkludere og følge opp alvorlighetsgraden av innholdet.

Steg 2: Hvordan informere foreldrene

Uansett om det er skoleledelsen eller den enkelte læreren som sender bekymringsmeldingen, er det en fordel å få til et samarbeid med foreldrene / de foresatte til barnet.

For å unngå at bekymringsmeldingen kommer overraskende, bør skolen snakke med dem om bekymringen sin før de kontakter barnevernet. Det er viktig at foreldrene / de foresatte får beskrive sin opplevelse av situasjonen. Foreldre/foresatte skal imidlertid ikke varsles om skolens bekymringer i alle tilfeller.

Vi anbefaler at skolen informere foreldrene / de foresatte **etter** at bekymringsmeldingen er skrevet – for at meldingen skal være så objektivt utformet som mulig, men **før** du/dere sender bekymringsmeldingen til barnevernet.

Steg 3: Hvordan snakke med eleven

Når et barn har åpnet seg og snakket om hva som er vanskelig, er det viktig at skolen gjør ham/henne trygg på at dere tar situasjonen på alvor. Du/dere bør også informere eleven om hvordan skolen følger opp saken videre. Skolen bør snakke med eleven om bekymringen uansett om barnet har fortalt om situasjonen selv eller ikke.

Skolen må vurdere når og hvordan dette skal foregå ut fra elevens alder og modenhet, og hvor alvorlig saken er. Dersom du/dere er usikre på om og hvordan du/dere bør snakke med eleven, kan det være lurt å [drøfte saken anonymt med barnevernet](#), det vil si uten å oppgi identiteten til eleven.

Steg 4: Hvordan sende inn bekymringsmeldingen

Bekymringsmeldingen sendes til barnevernet i den kommunen barnet bor. Meldingen bør være skriftlig. I akutte situasjoner kan du ringe barnevernet. Som ansatt på skolen er du å anse som en offentlig melder og kan ikke være anonym når du melder fra til barnevernet.

Dersom ledelsen på skolen ikke er enig med deg i bekymringen din, har du faktisk plikt til å sende inn meldingen likevel ([opplæringsloven § 15-3](#)).

Det er viktig å si ifra om nye hendelser eller observasjoner som styrker bekymringen også etter at bekymringsmeldingen er sendt inn.

Steg 5: Når meldingen er sendt inn

Barnevernet skal gjennomgå meldingen innen én uke etter at den er mottatt. På bakgrunn av dette beslutter barnevernet om de skal gjennomføre videre undersøkelser eller henlegge meldingen.

Skolen er en offentlig melder. Det innebærer at skolen skal ha en tilbakemelding fra barneverntjenesten innen tre uker ([barnevernloven § 6-7 a](#)) etter at barnevernet mottok meldingen.

Steg 6: Når saken er ferdig undersøkt

Barnevernet skal undersøke og konkludere i saken innen tre måneder etter at de mottok den. I spesielle tilfeller kan fristen være seks måneder.

Fordi skolen er en offentlig melder, skal du/dere ha en tilbakemelding fra barneverntjenesten innen tre uker etter at de avsluttet undersøkelsene ([barnevernloven § 6-7 a](#)).

Steg 7: Videre oppfølging av elever i barnevernet

Skolen har en viktig plass i hverdagen til et barn og bør være sentral i den videre oppfølgingen fra barnevernstjenesten. Det kan blant annet innebære at barnevernet trenger å treffe barnet i skolesammenheng.

Mer utfyllende opplysninger finner du på

https://www.bufdir.no/Barnevern/Skoleveileder/Bekymringsmelding/For_skolen/Hvordan_sende_inn_bekymringsmelding/Bekymringsmelding_fra_skole_til_barnevern/